

تاملی در باب دیه سقط جنین آزمایشگاهی

عبدالحسن کاظمی*، نجات فیض الهی، بهرام صمدی راد، جابر قره داغی، حسین میرزاجانزاده، علیرضا نجفی، علی اشرف سیف فرشد

سقط جنین و جرم دانستن آن پیشینه طولانی دارد به طوری که در مجموعه حمورابی (۲۲۰۰ سال قبل از میلاد) برای فردی که در حین ضرب و جرح موجب سقط جنین شود، جریمه مالی در نظر گرفته شده است. بقرات در قسمنامه خود از سقط جنین به‌عنوان عملی ممنوع یاد و صاحبان حرف پزشکی را به قید سوگند از کمک به سقط جنین منع می‌کند. علی بن عباس مجوسی اهوازی نیز در پندنامه مشهور خویش در این باب سخن رانده است. در قوانین ایران، سقط جنین از همان مراحل اولیه استقرار نطفه مجازات دارد که جزئیات آن در قانون مجازات اسلامی بیان شده است و در میزان دیه (Blood money) جنین، هیچ فرقی بین جنین مونث و مذکر وجود ندارد. در پژوهش جهانی سازمان ملل متحد در باب تجویز سقط جنین در کشورهای مختلف جهان آمده است که از میان ۱۹۳ کشور جهان، سقط جنین برای سلامت جسمانی زن و معالجه او در ۱۲۲ کشور قانونی و در ۷۱ کشور غیر قانونی بوده و سقط جنین برای سلامت روانی زن در ۱۲۰ کشور جایز و در ۷۳ کشور غیر قانونی است. مجاز کردن مشروط سقط جنین، مطابق ارزیابی‌های به عمل آمده، مرگ‌های ناشی از سقط جنین غیر قانونی را حداقل ۲۵ درصد تقلیل می‌دهد. مواد ۴۹۳-۴۸۷ قانون مجازات اسلامی میزان دیه جنین سقط شده در سنین متفاوت، مواد ۶۲۴-۶۲۲ مجازات اعمال منجر به سقط جنین در زنان حامله و مواد ۷۱۵ و ۷۱۶ مجازات تصادفات وسایل نقلیه با زنان حامله و منجر به سقط جنین را معین نموده است. دیه سقط جنین، بر مبنای سن جنین و بر اساس قانون دیات از بیست تا هزار دینار متفاوت است و جزئیات فراوانی در مورد تکالیف شرعی و قانونی کادر پزشکی در صورت مبادرت و یا مباشرت در سقط جنین، وجود یا عدم وجود رضایت والد یا والدۀ جنین به‌صورت توأم یا منفرد، تکالیف شرعی و قانونی والدین در شرایط مختلف وقوع سقط، دیه جنین نامشروع، کسب ارث از دیه جنین، شرایط شرعی کفن و دفن جنین سقط شده و... وجود دارد که بحثی مستوفا و جامع را می‌طلبد و اما در این میان سقط جنین‌های رشد کرده در محیط آزمایشگاهی با تکنیک‌های نوین درمان ناباروری و یا در رحم جایگزین در مادران Surrogate تاملی بیش‌تر و احیانا تصمیمات حقوقی، آرای قضایی، فتاوی فقہی، هنجارهای اخلاقی و نگرش‌های اجتماعی جدیدی را طلب خواهد کرد.

واژگان کلیدی: دیه، سقط جنین، جنین آزمایشگاهی، قوانین موضوعه

* Email: kazemi1338@gmail.com